

welzijnsschakels

ELKE SCHAKEL TELT

Welzijnsschakels

Welzijnsschakels is een landelijke vereniging waar armen het woord nemen, aangesloten bij het Netwerk tegen Armoede. Welzijnsschakels verenigt vrijwilligers met en zonder armoede-ervaring die lokaal samen de strijd aangaan tegen armoede en uitsluiting. Ze doen dit op verschillende manieren: noodhulpverlening, ontmoeting, gespreksgroepen, vorming, ontspanning, maatschappelijke dialoog en actie.

De vereniging telt 143 groepen verspreid over Vlaanderen. 3.500 vrijwilligers bereiken ruim 7200 gezinnen die leven in armoede of uitsluiting. Naast mensen in generatie-armoede, gaat het ook om nieuwkomers, mensen met een migratiegeschiedenis, mensen die nieuwe vormen van armoede ervaren...

Dialoog sociale bescherming

In 2013 organiseerde Welzijnsschakels een dialoogproces over het thema sociale bescherming bij lokale groepen in Zele, Kalmthout, Staden en Bree. Naast de lokale dialoog, reikt Welzijnsschakels met dit proces inhoud aan voor de dialoog die het Steunpunt over dit thema organiseerde in het kader van haar tweejaarlijks verslag 2012-2013 en voor de campagne die Welzijnsschakels over dit thema opzet in het najaar 2014.

40 mensen met armoede-ervaring waren betrokken bij dit dialoogproces dat in iedere groep eenzelfde opbouw kende:

- Een eerste fase bestond uit 3 gespreksmomenten waarin mensen met armoede-ervaring hun ervaringen uitwisselden. We peilden naar ervaringen met verschillende aspecten en diensten van sociale bescherming, hetzij als deel van de sociale zekerheid (de werkloosheidsverzekering, de arbeidsongevallenverzekering, de gezinsbijslag, de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en ziekte-uitkeringen, het rust- en overlevingspensioen, de beroepsziektenverzekering, de jaarlijkse vakantie), hetzij als deel van de sociale bijstand (het leefloon en de aanvullende hulp, de inkomensgarantie voor ouderen (IGO), de gewaarborgde kinderbijslag, de tegemoetkomingen voor personen met een handicap).
- In een tweede fase bereidden we de groep voor op een dialoog met externe partners. Daartoe formuleerden we vanuit de ervaringen van de deelnemers knelpunten die we in dialoog wilden brengen, en kozen we één tot maximaal twee thema's waarover we met lokale oplossingsactoren in gesprek wilden gaan.
- In de derde fase gingen we in twee gespreksmomenten in dialoog met de externe partners om te komen tot het formuleren van concrete actiepunten die we tot uitvoering willen brengen.

Volgende thema's diepten we uit in de lokale dialoog:

- toegang tot (vrijwilligers)werk (Zele) in dialoog met vertegenwoordigers van CM, ACV, OCMW en Werkwinkel -
- tussen werk en invaliditeit (Bree) in dialoog met vertegenwoordigers van RVA, VDAB (werkwinkel Bree-Maaseik), OCMW en ACV
- inkomensbescherming (Staden) in dialoog met vertegenwoordigers van het OCMW en de stafhouder van de Rechtbank van Leper

- pro-actieve dienst- en hulpverlening (Kalmthout) in dialoog met vertegenwoordigers van het OCMW en van de dienst Welzijn

Eén thema keerde overal als een leidmotief terug: schuldbemiddeling en collectieve schuldenregeling.

Welzijnsschakels zet lokale dialoogondersteuners in om de lokale groepen te ondersteunen bij het opvolgen van de geformuleerde acties. Die hebben betrekking op:

- de toegang tot de gezondheidszorg (in Zele i.s.m. de huisartsenkring en de mutualiteiten en in Staden i.s.m. het OCMW)
- de dienstverlening van het OCMW (in Kalmthout)
- een leefbaar inkomen (in Staden i.s.m. het OCMW dat een proefperiode van één jaar instelt waarin het zal werken met de aanbevelingen van Cebud bij het bepalen van aanvullende tegemoetkomingen (Remi)

De sociale bescherming in ons land is rijk maar complex om er je weg in te vinden. Dat spreekt uit de ervaringen die mensen hebben aangebracht. Maar ook hun verlangen dat sociale bescherming hen geen stempel geeft of hun leven beperkt tot overleven, maar kansen biedt op een menswaardig leven en een toekomst waarin ze, volgens hun draagkracht, volwaardig kunnen deelnemen en bijdragen aan de samenleving.

Een sociale bescherming voor een menswaardig leven met toekomst

Alle mensen zijn kwetsbaar en het lijkt erop of er in mensen een bepaald mechanisme in werking treedt als de dingen in hun leven goed lopen. Het geeft een 'veilig' gevoel, een gevoel de zaken in de hand te hebben als je tegen jezelf kunt zeggen dat je het geluk en voorspoed in eigen hand hebt gehad en het je eigen verdienste is. Het is 'eigen' aan mensen liever niet te denken aan het feit dat pech iedereen kan overkomen, als het goed gaat willen we daar liever niet aan denken. Het is een kleine stap naar de gedachte dat mensen die het minder hebben het wel aan zichzelf zullen te danken hebben of toch niet goed genoeg hun best gedaan hebben.

Als het ons goed gaat gaan we al snel voorbij aan alle bagage die we daartoe 'van thuis uit' hebben meegekregen, aan externe factoren die mee zitten, een netwerk van familie en vrienden waarop we kunnen terugvallen als het tegenslaat... Ook de sociale bescherming waarop we in België kunnen terugvallen speelt een heel belangrijke rol. De sociale beschermingsmaatregelen voorkomen een veel groter risico op armoede. Er zijn dus heel wat troefkaarten in het spel.

Wat we leren uit de gesprekken met mensen die we ontmoeten in Welzijnsschakels is hoe deze troefkaarten ongelijk verdeeld zijn, of op een bepaald moment gewoon uitgespeeld.

Sommigen staan al van jongs af aan heel kwetsbaar om zich staande te houden in de samenleving.

De alsmaar hogere eisen die onze samenleving oplegt om mee te kunnen zorgt voor een groeiende groep mensen voor een eerste vorm van onderbescherming: ze vinden moeilijker kwaliteitsvol werk, hebben minder kans op gezond en betaalbaar wonen, een kwaliteitsvolle gezondheidszorg en een deugddoende vrijetijdsbesteding. Ze vinden ook moeilijker de weg naar goede informatie over hun rechten of noodzakelijke hulp, waar ze juist alsmaar afhankelijker van dreigen te worden. Voor hen ontbreekt snel iedere vorm van levenskwaliteit. De stress stapelt zich op ten koste van de fysieke en mentale gezondheid en een grotere kans op afhankelijkheid van sociale beschermingsystemen.

Als je door de bomen het bos niet meer ziet, kan je niet meer.

Voor nog anderen leerden we uit hun levensverloop dat concrete aanleidingen hun in een positie brachten waarin ze een beroep moesten doen op sociale bescherming en van daaruit toch verstrikt geraakten in een spiraal van onderbescherming en armoede.

Veel gehoorde aanleidingen zijn:

- Verlies van werk, door persoonlijke omstandigheden (veelal omwille van de gezondheidsproblemen door zware arbeidsomstandigheden) of door conjuncturele (bedrijfssluitingen, herstructureringen,...)
- langdurige ziekte waarvan de gezondheidskosten onvoldoende kunnen gedragen worden
- Veranderingen in de gezinssituatie

Dat deze aanleidingen, op zich breed herkenbaar, mensen doen afglijden in armoede, kunnen we deels toeschrijven aan

- de initieel minder gunstige uitgangssituatie waardoor mensen een tegenslag moeilijker kunnen opvangen en/of een tegenslag zich toevoegt aan een op zich al complexe leefsituatie. Mensen beschikken niet over eigen financiële reserves, hebben een zwakkere gezondheid, kunnen minder terugvallen op een netwerk met voldoende draagkracht;
- niet snel genoeg aan de juiste informatie geraken waardoor hun rechtsuitoefening niet snel genoeg in gang treedt. Hier komt ook veelal schaamte om de hoek kijken: de drempel om beroep te doen op dienstverlening van het OCMW bijvoorbeeld of om de toepassing van de derdebetalersregeling te vragen bij de huisarts;
- ingewikkelde procedures met lange wachttijden, waarbij mensen soms het gevoel hebben de speelbal te zijn van diensten;
- niet snel genoeg opnieuw een uitweg vinden uit of langdurig afhankelijk blijven van sociale beschermingssystemen, waarvan de vervangingsinkomens of de vergoedingen onvoldoende hoog zijn om een menswaardig leven te kunnen leiden en mensen in een spiraal van overlevingsschulden achterlaten

Onze sociale bescherming houdt teveel mensen vast in een strijd van dagdagelijks overleven en afhankelijkheid. Ze leven onder een dreiging van het verder terugdringen van de bescherming of de gehele uitsluiting, waar sociale bescherming mensen juist een uitweg zou moeten bieden uit hun problemen en de (mentale) ruimte scheppen om, naar eigen draagkracht, bij te dragen aan hun eigen toekomst, die van hun gezin en aan de samenleving waarvan ze volwaardig deel willen uitmaken.

Ze hebben geen idee wat het is voor mensen in armoede, wat het is om daar binnen te lopen, Het gaat om RESPECT. Niet alleen om geld. Je verliest totaal je zelfrespect. Men weet niet wat het is om zo'n gebouw binnen te stappen; om afhankelijk te zijn. Er zijn mensen die misbruik maken van het systeem. Maar door mensen te ontkrachten, kost het de gemeenschap nog meer.